

معلم نویسنده

(جستاری در نوشتن و شدن)

نویسنده:

دکتر طهماسب کاوسی

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۸

سرشناسه	: کاوسی، طهماسب، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور	: معلم نویسنده: (جستاری در نوشتن و شدن)/ نویسنده طهماسب کاوسی.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۵۲ ص.؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۵۷۳-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
عنوان دیگر	: جستاری در نوشتن و شدن.
موضوع	: نویسندگی Authorship
موضوع	: معلمان -- ایران -- آموزش حین خدمت
موضوع	: Teachers -- Iran -- In-service training
رده بندی کنگره	: ۱۴۵PN
رده بندی دیویی	: ۰۳/۸۰۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۰۷۹۷۱۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / شماره: ۶۶۴۸۰۸۸۲

معلم نویسنده (جستاری در نوشتن و شدن)

نویسنده: دکتر طهماسب کاوسی

صفحه آرا: فاطمه حامدی

طراح جلد: ندا طیار

انتشارات: آوای نور

چاپ: اول ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۵۷۲-۴

کلیه حقوق برای ناشر و مولفان محفوظ است. قیمت ۱۲۰۰۰ تومان

تقدیم به

اولین و بهترین معلم زندگی ام، آنکه آفتاب مهرش هرگز غروب نمی کند؛

"مادرم"

فهرست

پیش‌گفتار مولف.....	۹
مقدمه.....	۱۳
۱- معلم ^{نو} نویسنده.....	۱۷
۱-۱. معلم ^{نو} نویسنده، کنش‌گر در فهم نظریه‌های تربیت.....	۱۸
۱-۲. نوشتن: بیان آشکار حقایق و واقعیت‌ها.....	۲۳
۱-۳. نوشتن: روش فهم زندگی حرفه‌ای خود.....	۲۵
۱-۴. نوشتن: تسهیل‌گر تسهیم دانش حرفه‌ای تولید شده.....	۳۱
۱-۵. نوشتن: بیان آزاد احساس، نیاز، نگرش و باور.....	۳۴
۲- روایت‌نویسی معلم (ابزاری برای فهم تجربه‌ی زیسته)....	۳۹
منابع فارسی.....	۴۱
منابع لاتین.....	۵۱

پیش‌گفتار مولف

حضور در اجتماع گفت و شنودی معلمان طی یک دوره‌ی آموزش ضمن خدمت و همزمانی آن با اجرای یک طرح پژوهشی، فرصت مغتنمی را خلق کرد که به معنایابی و تحلیل محتوای گفت و شنوده‌های آنان بپردازم و به روایت‌های با ارزشی از آنان در باره‌ی وضعیت دوره‌های آموزش معلمان دست یابم. در متن این روایت‌ها به روشنی دریافتم که توجه معلمان بیشتر به مسائل عینی و واقعی عمل تربیت و کاهش وابستگی به مباحث نظری معطوف است و نگاه آنها به پیوند میان نظر و عمل تربیتی متمایل است. در این اجتماع گفت و شنودی، رهایی از کسالت‌آور بودن روش‌های سنتی آموزش‌ها و همچنین رهایی از منفعل بودن در قبال مباحث نظری، توجه معلمان را به دانش عملی شخصی‌شان جلب می‌کرد.

پرداختن به مباحث مذکور در این اجتماع، نقطه‌ی آغازی برای پیدایش این باور در من شد که آگاهی معلم در مطالعه‌ی بینش‌های ناشی از تجربه‌ی خود نهفته است؛ و با رجوع به بینش‌های ناشی از

تجربه، بهتر می‌تواند برنامه‌ی درسی، تدریس و فرایند تربیتی را درک کند. این باور، مرا به این ایده هدایت کرد که معلم با نوشتن از تجربه-های عملی و شخصی خود در کلاس درس و مدرسه به سمت تربیت و بالندگی خود حرکت می‌کند. از این رو متقاعد شدم:

نوشتن: مواجهه‌ی فعال با تجربه‌ی زیسته است.

به اعتقاد من، نوشتن از تجربه‌های عملی و شخصی، بیانگر تلاش نویسنده برای دستیابی به فهم و معنا از تجربه‌ی خود و نیز آگاهی از دانش و نظریه‌هایی است که قصد دارد بدان دست یابد. من تلاش کردم از طریق روایت‌های معلمانی که در نگاشت و ارائه‌ی تجربه‌ی زیسته‌ی خود کوشا بودند، بهره بگیرم و تصویری از یک معلم نویسنده نشان دهم که در آن، تمرکز اصلی به نقش او در تربیت خود است. از آنجایی که نمی‌توانم تصور کنم بی‌آنکه مبدل به یک شخص دیگر شد، بتوان رشد کرد، معلم نویسنده شدن، من را به سوی برداشت از معلم به عنوان شخصی که در فرایند توسعه و بالندگی خود گام بر می‌دارد، سوق داد.

در این جا لازم است از تمامی معلمانی که روایت‌های روشنگرانه آنان موجب شد خودم را به شدت، در مورد انعکاس تصویری از پیشمندی آنان مسئول ببینم، با احترام یاد کنم.

باید از جناب آقای دکتر محمد عطاران (استاد دانشگاه خوارزمی) با کمال ادب و احترام یاد کنم که اندیشه‌های خوب ایشان ایده‌ی اولیه‌ی نگارش این کتاب را در ذهن من شکل داد. همچنین از جناب آقای دکتر فرهاد عیسایی سپاسگزاری کنم که در کسوت یک معلم دانای فرهنگ و ادب نقش موثری در پیشبرد کار داشتند. به لطف بزرگواری ایشان از نقدها و ملاحظات‌شان در ویرایش کتاب سود بردم و مقدمه‌ای بارزش نیز بر آن نوشتم. و در نهایت از جناب آقای دکتر اورنگ کاوسی به خاطر یاری‌های خالصانه و نافع ایشان برای بهتر شدن کار تشکر می‌نمایم.

به عنوان نکته‌ی پایانی، مایلم اضافه کنم که در این نوشتار از نقش موثر نوشتن در زندگی حرفه‌ای معلم و از رهگذر آن تلاش وی برای کسب دانایی و رشد و توسعه‌ی خودش سخن به میان آمده است. در این راه، تصور می‌کنم در حد توان، تلاش کرده‌ام؛ با وجود این، راه کمال طولانی و بی‌پایان است و از این منظر هر کاری جای اصلاح و بهتر شدن دارد. امیدوارم این کتاب کوچک برای معلمان، دانشجومعلمان و پژوهشگران علاقه‌مند به حوزه‌ی تعلیم و تربیت حاوی نکات سودمند و کاربردی باشد.

طهماسب کاوسی

دی ۱۳۹۸

مقدمه

با عنایت و تکیه به این منظر که متد و روش آگاهی آدمی به تعداد اوست، و این تکثر و نامتناهی بودن آدمی و روش آگاهی او، شاخصه-ی سرمدی بودن انسان و زیبایی جهان است. و از آنجایی که برای رسیدن به حقیقت و زیبایی، سیر در شاهراه‌ها، یافته‌ای جدید یا رهاوردی نداشته و نخواهد داشت؛ بنا بر این اکثر اختراعات و اکتشافات انسان با نگرش متفاوت و حرکت و رفتن از کوره راه‌ها، تحصیل گردیده است.

نگارنده‌ی این کتاب با نگرش به تجربه‌ی زیسته‌ی خود و دیگر معلم‌نویسندگان، رهاوردی بسیار پر مایه و سرمایه بی‌بدیل را یافته است. دکتر طهماسب کاوسی، در اثر حاضر و مهم، این بینش را آفریدند که برای رسیدن به آرمان امر تدریس و یادگیری، در کلاس‌های ضمن خدمت و مصاحبت‌ها در جلسات گروه‌های درسی و شورای دبیران، اندیشیدن به موضوعات از پیش تعیین شده و تجربه

نشده، رهاوردی ندارد. بلکه بهترین شاخصه‌ها و داده‌ها برای سیر و حرکت به سوی زیبا تحصیل کردن و درست اندیشیدن در هر پدیده، مطرح کردن تجربه‌ی زیسته‌ی معلم‌نویسندگان و به اشتراک گذاشتن تجربه‌های همکاران و موضوعات و سخنان تفکر انگیز است، نه سخنان یا موضوعات معاشر، بدون هدف و زمان‌گش.

واقعی و تحقیقی بودن اثر، و رمز موفقیت نویسنده ارجمند را در مصاحبت ایشان با همکاران و زندگی یا تجربه‌ی زیسته‌ی خودش یافتم و به ویژه یادداشت‌های ایشان بعد از نشست‌های دوره‌های ضمن خدمت یافتم که بیشتر، شاید بتوان گفت تمامی معلمان از نداشتن خروجی چنین نشست‌ها، گفتار داشتند و ناخرسندی می کردند.

مخاطبان این اثر مهم، مسئولان صادق ستادی وزارت آموزش و پرورش، معلمانی که عاشق تدریس و یادگیری هستند، نه شاغل در آموزش و پرورش و همه انسان‌هایی است که سوز شکوفایی گل‌های اندیشه و کردار زرین جامعه‌ی خود را دارند و از تفاوت‌های فردی و از بقا در نو شدن محظوظ و مسرور می شوند. به قول مولانا:

«هر نفس نو می‌شود دنیا و ما بی خبر از نو شدن اندر بقا»

(مثنوی، ۱: ۱۱۴۵)

در این مقدمه فرض است از تمامی همکاران- که عاشقانه در طول خدمت با اظهارنظر و منظرآفرینی در امر تدریس و شگفتی کردن کلاس‌های ضمن خدمت و در نهایت سبب تولید این اثر شدند و بذل جهد کردند- با کمال احترام و سپاسگزاری یاد کنیم. نام شریف همه آنان به مناسبت جای جای در کتاب مذکور است. و فضل تقدم همه پیشکسوتان عاشق که عالی‌ترین درجه احساس مسئولیت اجتماعی داشتند محفوظ است.

فرهاد عیسایی

آذر ۱۳۹۸